

Brezplačna izobraževalno-zabavna revija za majhne in velike

Pomlad
poletje
2017

POLETNO NAGRADNO GESLO

Ti je poletna številka všeč?
Upam, da ti je zanimiva in si izvedel
veliko novega.

Še enkrat pozorno preglej revijo.
Opazil boš, da nama ponekod družbo delajo črke.
Prepiši jih od začetka do konca revije v enakem
zaporedju v spodnje krogce.
To je poletno geslo!

Napiši geslo, svoj naslov in starost ter do 10. avgusta pošlji na: Društvo Sobivanje, Cesta v Kleče 9, 1000 Ljubljana.
Izžrebali bomo 3 srečnejše, ki bodo prejeli zabavno družabno igro, primerno svoji starosti.
Nagrajenci bodo objavljeni v naslednji številki revije Sobivanje.

Nagrade za pravilno poslano jesensko geslo prejmejo:
Nik Žnidaršič, Vrhnika; Julija Mulej, Bled; Nina Vogrin, Lenart.

REVIJO SO OMOGOČILI

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

GEODETSKI INŠTITUT SLOVENIJE

POŠTA SLOVENIJE

DECATHLON

LPP

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO

JAVNA AGENCIJA
REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA VARNOST PROMETA

Deutsch-Slovenische
Industrie- und Handelskammer
Slovenisch-österreichische
gewerbliche zbornica

Sobivanje – brezplačna revija za otroke in starše, maj 2017. Letnik 2, številka 3. Nosilec projekta: Sobivanje – Društvo za trajnostni razvoj. Uredništvo in izdajatelj: Bomark d.o.o., Cesta v Kleče 9, 1000 Ljubljana. Odgovorna urednika: mag. Borut Petelin in Meta Škedelj, mag. Besedila in urejanje besedil: Andreja Šeme. Strokovni sodelavci: dr. Lia Katarina Kompan Erzar, Tomaž Oršič, Nada Pavšer, Lucija Šušteršič, mag. Igor Velov. Jezikovni pregled: Zorana Teran. Likovno uredništvo in oblikovanje: Nina Marselan. Naslovnica: OŠ Mežica, enota Vrtec. Fotografije: Shutterstock oziroma navedeni avtorji. Tisk: Izi print d.o.o. Natisnjeno v 30.000 izvodih. Vsebina je zaščiteno avtorsko delo in jo je brez pisnega dovoljenja nosilca projekta prepovedano razmnoževati v kakršnikoli obliki.

VSEBINA

SKRB ZA OKOLJE

- ★ ŽIVAL SE PREDSTAVI: Krava cika **4**
- ★ Zakaj moramo reciklirati? **8**
- ★ ZELENİ KLUB **10**
- ★ Naredi sam – škatla za malico **11**
- ★ KVIZ: Slovenske gore in hribi **14**

ENERGIJA

- ★ 3 NASVETI ZA EKO POLETJE **16**
- ★ UČINEK TOPLE GREDE **18**

VARNOST V PROMETU

- ★ Varno na cesti **23**
- ★ Obvezna oprema **24**
- ★ Nagradni natečaj: Naj pozitivno sporočilo **25**

ŽIVIM ZDRAVO

- ★ Kako dolžina potovanja vpliva na zelenjavo? **26**
- ★ 5 Nasvetov za vitamine **27**

SPODBUJAMO PRIJATELJSTVO

- ★ Kaj pomeni: nekaj narediti skupaj **28**
- ★ Povejmo skupaj pravljico **29**

SLOVENIJA, KOT JO VIDIMO OTROCI

- ★ Čudovit alpski svet **36**

ŽIVAL SE PREDSTAVI:

KRAVA CIKA

KDO SMO?

Sem krava cika, nekateri mi pravijo tudi cikasta krava. Za razliko od drugih krav, ki si jih že kdaj videl, sem nekaj posebnega zato, ker te pasme ne najdeš nikjer drugje po svetu, ampak le v Sloveniji. Sem edina slovenska avtohtona pasma goveda. Izviram iz Bohinja, največ pa nas živi na Gorenjskem in na Tolminskem.

V zapisih o
pasmah goveda na
Kranjskem so krave
cike prvič omenjene
že leta 1846.

SKRIB ZA
OKOLJE

KAKŠNE SMO?

Prepoznal me boš po barvi in značilni beli lisi. Moja dlaka je lahko v različnih odtenkih rdeče oziroma kostanjevo rjave barve, na hrbtu pa imam belo liso, ki se nadaljuje proti stegnu in naprej do trebuha in prsnega koša.

Nisem prav velika. Moje kosti so tanke in sem skladne postave. Običajno tehtam od 300 do 450 kilogramov, v višino pa zrastem okoli 120 centimetrov. Na glavi imam dva lahka rogova, ki sta usmerjena navzgor, vrat pa je dolg, tanek in močno naguban.

KJE ŽIVIMO?

Najraje sem v planinah, na planšarijah. Sem zelo skromna in nezahtevna, odlično se znajdem na strmih planinah in nisem zahtevna glede hrane. V planinah sem večino dneva na paši, enkrat na dan pa grem v hlev, kjer me pomolzejo. Tudi spim v hlevu. Takoj, ko se zdani, pa me spet peljejo ven.

KAJ POČNEMO?

Morda se ti zdi, da ne počnem nič posebnega, saj se samo spreham naokoli in jem travo. Ampak delam nekaj zelo pomembnega – proizvajam mleko. Prav krave cike smo znane kot odlične mlekarice. Ko me pastirji pomolzejo, lahko iz mleka naredijo vrhunski planinski sir, skuto in maslo. To pa so stvari, ki jih imaš zelo rad. Kajne?

KAJ JEMO?

Na gorskih pašnikih jem travo in zelišča. Te gorske planinske rožice dajo mojemu mleku odličen okus. Zato so sir in drugi izdelki iz mojega mleka tako slastni. Sploh ne morem proizvesti toliko mleka, kolikor je povpraševanja. Če povem drugače: vse izdelke iz mojega mleka takoj prodajo na planšarijah in sploh ne pridejo do trgovine.

SKRB ZA
OKOLJE

Krave cike so bile nekoč
tako priljubljene, da so jih
hodili iskat celo iz daljnega
Salzburga v Avstriji.

NA POMOČ!

Leta 1964 je bil v Kranju simpozij, na katerem so sklenili, da bodo na Gorenjskem cikasto pasmo zamenjali z lisasto. Po letu 2000 pa so zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti poiskali ostanke cikaste pasme. Leta 2002 je bilo ustanovljeno Društvo za ohranjanje cikastega goveda v Slovenji, ki je začelo z vzrejnim programom obnove pasme. Krave cike smo tega zelo vesele, saj to pomeni, da nas bodo poznali tudi tvoji otroci.

BESEDA STROKOVNJAKA:

ZAKAJ MORAMO RECIKLIRATI?

Narava je spomladi še posebej lepa. Žal pa se še vedno dogaja, da na sprehodu po naravi opazimo nova divja odlagališča odpadkov ali druga kazniva dejanja, ki lahko dolgotrajno poškodujejo naše okolje in prečudovito naravo ter posledično naše zdravje in življenje.

Naloga vsakega je, da odpadke zbira ločeno in da se trudi, da bi bilo odpadkov kar najmanj. Največ dobrega za okolje pa naredimo, če ločeno zbrane odpadke recikliramo. Največ odpadkov reciklirata Nemčija in Belgija, v teh državah na deponije smeti skoraj ne odlagajo več. Ob reciklaži odpadke tudi energetsko izkoristijo, npr. s sežigom za pridobivanje električne energije. Odpadki iz plastike so še posebej nevarni, saj mali delci plastike prehajajo v prehranjevalno verigo – pojedjo jih živali, prek njih pa pride mikroplastika tudi v naše telo.

Recikliranje odpadkov ima mnogo prednosti:

- ✿ Z uporabo recikliranih materialov je poraba energije bistveno manjša kot pri izdelavi novih izdelkov iz surovin.
- ✿ Recikliranje zmanjšuje potrebo po izkoriščanju naravnih virov v rudarstvu, kamnolomih in gozdovih.
- ✿ Recikliranje zmanjšuje število odlagališč odpadkov.
- ✿ Zaradi recikliranja se poseka manj gozdov, več dreves pa pomeni manj toplogrednih plinov, kot je npr. CO₂.

Nada Pavšer, predsednica društva Sobivanje

SKRB ZA
OKOLJE

Recikliranje je predelava odpadnih snovi z namenom ustvarjanja novih. Beseda prihaja iz angleškega termina 'recycle', ki dobesedno pomeni ponoviti krog, kar nakazuje tudi znak s puščicami, ki pomeni vključitev v krožno gospodarstvo.

Kaj pa lahko ti narediš
za zdravo in čisto okolje?
Ločuj odpadke, pomagaj pri
ekološkem kmetovanju ali
vrtičkarstvu in se udeleži
kakšne od čistilnih akcij.

SKRB ZA
OKOLJE

ZELENI KLUB

Spomladi vse tako lepo ozeleni. In to je pravi čas, da skupaj s prijatelji in starši ustanoviš Zeleni klub. Ob ustanovitvi imej s sabo zelen flomaster in vsakemu, ki bo sprejel pravila Zelenega kluba, na desni mezinec nariši zeleno piko. S to piko je oseba sprejeta v Zeleni klub.

Pravila Zelenega kluba:

- 1. ČISTIM.** Vsako pomlad organiziram čistilno akcijo parka ali kakega drugega prostora, kjer se družim, igram in pomagam pri čiščenju.
- 2. SEM ZGLED.** Nikoli ne odvržem smeti na tla, ampak vedno v smetnjak. Na izletih se trudim za čim manj odpadkov: s sabo nosim steklenico za večkratno uporabo, sendvič spravim v škatlo za malico, ki sem jo naredil sam ... Ko se iz hribov vračam domov, spravim vse smeti v nahrbtnik.
- 3. OPOMNIM.** Če vidim koga, ki odvrže smet na tla, ga prijazno opomnim, da je blizu smetnjak.

Ko letam naokoli,
me smeti po tleh prav zbodejo
v oči, še bolj pa v srce. Vesela sem,
da pospravljaš smeti za sabo!

Naredi sam:

ŠKATLA ZA MALICO

Poleti veliko hodimo na izlete. Lahko čisto blizu – v bližnji gozd, na travnik, na igrišče, ali pa daleč – na morje, v hribe, k jezeru ... Na izletu je vedno fino imeti s sabo steklenico vode in kaj za v usta, da se malo okrepčamo.

Naredi si svojo škatlo za malico, ki bo šla s tabo na vse poletne izlete. Tako boš prispeval k zmanjšanju odpadne embalaže, saj ne bo treba za vsak izlet uporabiti novih vrečk.

1. Doma poišči prazno škatlo od sladoleda.
Če je nimaš, je to dober razlog za nakup sladoleda.
Škatlo in pokrov okraši po želji.

2. Nekaj predlogov:

- Škatlo oblepi z belim papirjem, nato pa nanj kaj lepega nariši.
- Iz revij izreži kraje, ki so ti všeč (gore, jezera, jadrnice na morju ...) in jih nalepi na škatlo.

3. Iz volne spleti kitko ali dve in ju zaveži čez škatlo. Za vsak primer, če bi veliko tekal, da se škatla ne odpre.

SI VEDEL?

Odrasel Slovenec vsako leto porabi med 130 in 150 plastičnih vrečk, reciklira pa se jih le štiri odstotke.

Zato se vsakič, ko ti bo kdo ponudil plastično vrečko, vprašaj, če jo res rabiš. Ko boste šli v trgovino, pa starše spomni, da s sabo vzamejo vrečke ali torbe za ponovno uporabo.

Jaz pa ne rabim škatle za malico. Ko sem lačen, skočim jest na rožico.

ZMANJŠAJMO UPORABO NOSILNIH PLASTIČNIH VREČK

ZA NJIHOVO IZDELAVO SE PORABLJAJO NARAVNI VIRI
KOT SO VODA, NAFTA IN ZEMELJSKI PLIN!

ZAKAJ?

SO ZELO TANKE IN LAHKE, ZATO
POGOSTO SMETIJO OKOLJE.

ODVRŽENE V NARAVO:

- ONESNAŽUJEJO OKOLJE,
- ZELO DOLGO ČASA RAZPADAJO IN
- VPLIVAJO NA ŽIVLJENJE ŽIVALI.

KAKO?

UPORABLJAM: DEBELEJŠE PLASTIČNE NOSILNE VREČKE ZA VEČKRAT-
NO UPORABO, VREČKE IZ DRUGIH MATERIALOV (BLAGO), KOŠARE,
ŠKATLE, CEKARJE, GAJBICE... IN ČE ŽE PLASTIČNA VREČKA MORA BITI,
UPORABI ENO IN ISTO VEČKRAT.

IMAM MOŽNOST
IZBIRE, ZATO RAJE
UPORABLJAM:

NĚ SPUŠČAJ INVÁZIVNIH TUJĚRODNIH VRST ŽELV V NARÁVO

SKRB ZA
OKOLJE

Slovenija je domovina **želve močvirske sklednice**, ki živi v naših močvirjih, potokih in mlakah, opazimo pa jo tudi blizu njih. Tja se pride sončit ali jest. **Popisana sklednica** je po rodu iz daljnih krajev, priljubljena je med lastniki akvarijev, saj je bolj pisanih barv. Sprva je majhna, a nato zraste do 30 cm in takrat jo marsikdo odnese v bližnji potok ali mlako. Tam tekmuje za življenjski prostor in hrano z močvirsko sklednico in je pri tem bolj uspešna. Zato želv iz akvarijev (rdečevratk, rumenovratk) ne spuščajmo v naravo.

Močvirska sklednica

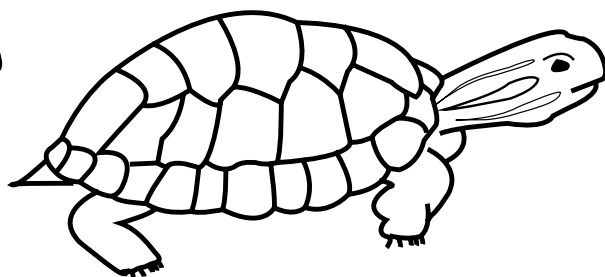
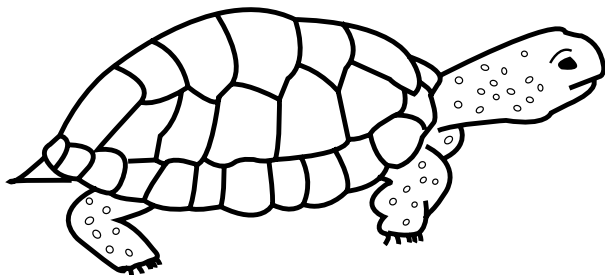

Fotografiji: Gregor Lipovšek

Popisana sklednica (rdečevratka/rumenovratka)

Pobarvaj, v čem sta različni!

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

GORE IN HRIBI

1. Kako se imenuje obraz deklice, ki ga vidiš na poti na Vršič?

- A) Pehta
- R) Ajdovska deklica
- T) Deklica Mojca
- U) Zanimiva deklica

2. Katera je naša najvišja gora?

- G) Vršič
- E) Stol
- I) Babji zob
- O) Triglav

3. Katera od naštetih NI ledeniška alpska dolina?

- A) Krma
- M) Okno
- Z) Vrata
- L) Kot

Ohranimo gore
in hribe čiste. Vse
odpadke odnesi
v dolino!

SKRB ZA
OKOLJE

Med 1. svetovno vojno so v njej
kopali številne rove, ki so še vedno
vidni. Z vrha je čudovit razgled po
Juljskih Alpah.
(vpiši črko pred pravilnim odgovorom
na zgornjih šest vprašanj)

4. Po kom se imenuje stolp na naši
najvišji gori?
V) Valentin Stanič
B) Jakob Aljaž
D) Tomaž Humar
O) Davo Karničar ☐
5. Koliko dvatisočakov je v Sloveniji?
O) Več kot 350
A) Manj kot 10
C) Več kot 100
H) Manj kot 200 ☐
6. Katero pogorje NI v Sloveniji?
U) Julijske Alpe
A) Kamniško-Savinjske Alpe
S) Karavanke
N) Dolomiti ☐

1 2 3 4 5 6
☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

NASVETI ZA EKO POLETJE

1. EKO PREMIKANJE

Fosilna goriva zelo obremenjujejo okolje. Poletje je odličen čas za kolo, skiro, rolerje, pa tudi za hojo peš. Z njimi ne onesnažuješ okolja, pa še zdravje krepiš.

2. EKO KLIMA

Klimatske naprave porabijo veliko energije. Poleti je pač vroče. Sprejmi to in v najbolj vročih delih dneva počivaj v senci pod drevesi ali pod streho.

Od 11h do 15h, ko je najbolj vroče, tudi jaz počivam v senci.

3. EKO PIKNIK IN EKO IZLET

Poletje je čas piknikov, izletov in kampiranja. Poskrbi, da boste odpadke zbirali v ločenih vrečah in jih ob prihodu domov vrgli v ustrezne zabojnike.

ENERGIJA

V natečaju Energetsko znanje za odgovorno ravnanje je v šolskem letu 2016/17 sodelovalo:

1870 otrok

48 ustanov iz vse Slovenije

Likovno delo: vrtec Manka Golarja Gornja Radgona

OŠ Primoža Trubarja
Laško, PŠ Debro

Likovno delo:
OŠ Primoža Trubarja
Laško, PŠ Debro

Likovno delo:
vrtec Manka Golarja Gornja Radgona

UČINEK TOPLE GREDE

Gotovo si že kdaj videl kakšno toplo gredo za gojenje zelenjave. Morda jo imate celo doma. Ker je topla greda zaprt in pokrit prostor, se toplota v njej shranjuje, zato zelenjava v njej že v hladnejših dneh dobro uspeva.

Podobno deluje tudi naš planet. Če ne bi bilo učinka tople grede, na Zemlji ne bi mogli živeti, ker bi bilo preveč mraz. Zadnja desetletja pa z uporabo fosilnih goriv in z drugimi škodljivimi vplivi preveč onesnažujemo zrak. Količina toplogrednih plinov zato narašča in povečuje učinek tople grede. Če ne bomo spremenili svojega vedenja, se bo ozračje preveč segrelo. Višja temperatura pa je lahko nevarna. Lahko povzroči težave nam, pa tudi živalim in rastlinam. Če bodo slednje ogrožene, bomo tudi mi, saj so naša hrana. Zaradi povišane temperature bi se dvignila tudi gladina morja in spremenilo bi se podnebje.

Zato je skrajni čas, da fosilna goriva zamenjamo z bolj prijaznimi viri energije. Veliko avtomobilov že vozi na plin, nekaj tudi na elektriko. Ko boš zrasel, bo takšnih, okolju prijaznih avtomobilov zagotovo že veliko veliko več. Tako bo toplogrednih plinov veliko manj in Zemlja se bo nehala segrevati.

Naredi sam:

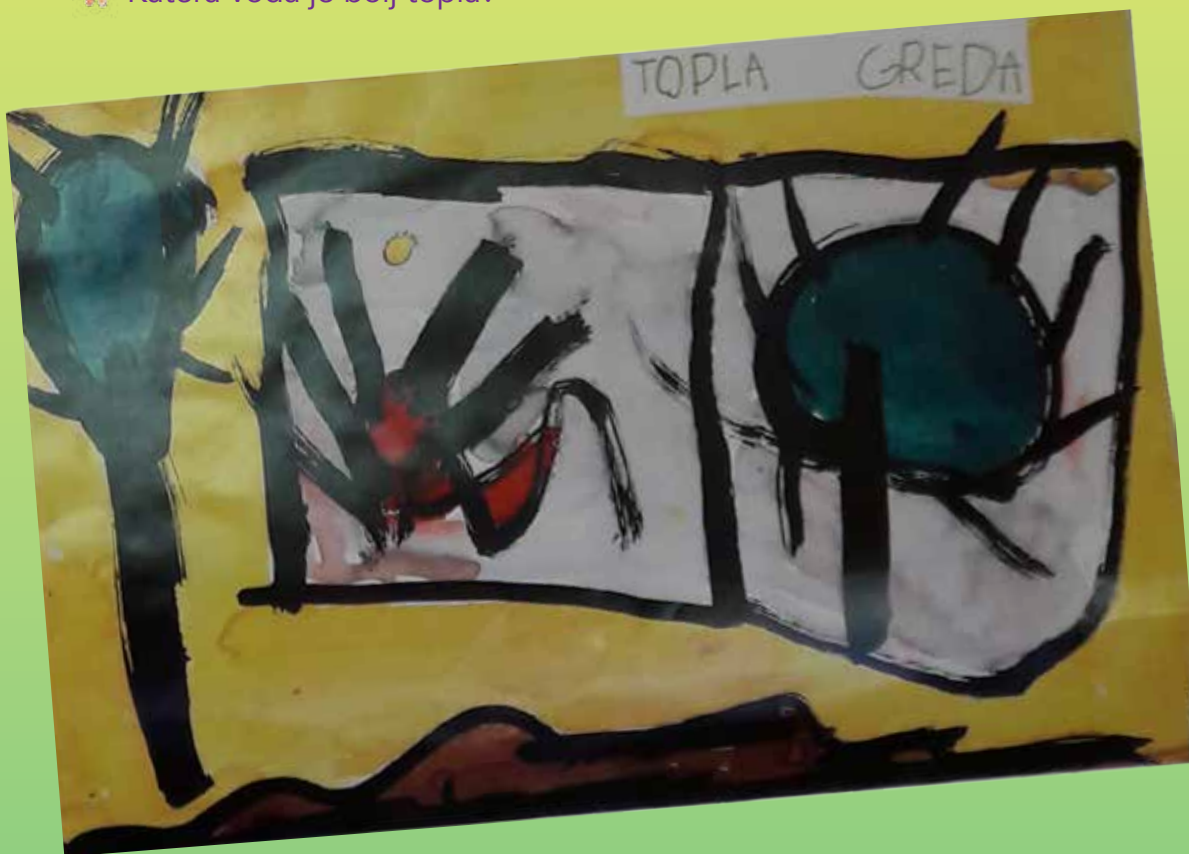
TOPLA GREDA

Kako deluje topla greda, lahko preveriš tudi sam.

Naredi tale preprost poskus:

- ✿ Pripravi dva enaka lončka. V oba nalij enako količino vode.
- ✿ Enega pokrij s prozorno folijo, drugega pa pusti odkritega.
- ✿ Oba lončka pusti na soncu 60 minut.
- ✿ Preveri, ali je količina vode v obeh lončkih enaka.
- ✿ Katera voda je bolj topla?

Brrr rad telovadi,
zato te vabi, da z njim
narediš 5 predklonov.

Ježek obožuje
kotaljenje. Pokaži mu,
kako narediš preval
naprej.

Nazaj na
START

Vrzi še 1X

START

Lonček ve, kako loviti
ravnotežje. Preizkusi se
tudi ti in stoj 5 s na eni
nogi.

CILJ

3 polja
naprej

1X ne
mečeš

4
polja
naprej

Lučka je prava skokica.
Skoči skupaj z njo 5-krat
sonožno v zrak.

Tom je vedno poln
energije. Kaj pa ti?
Naredi 5 počepov.

ŠPORT JE IGRA.

Zabavaj se z nami.

Lučka, Tom, Ježek, Lonček in Brrr te vabijo k družabni igri, kjer te čakajo zabavni športni izzivi. Prvi je že pred tabo – poišči gumb, kamenčke, želodke ali kaj drugega, kar bo služilo za figurice. Vrzi kocko in se podaj na pot skupaj z družino ali prijatelji. Za osvojen cilj si za nagrado lahko privoščiš enega izmed odličnih otroških sladoledov Ljubljanskih mlekar, izdelanih iz naravnih sestavin. Imaš raje vodnega ali mlečnega?

 LPP
Zapelji se na www.lpp.si

Zapelji se na www.lpp.si

BESEDA STROKOVNJAKA:

VARNO NA CESTO

Dragi otroci in spoštovani starši in učitelji.

Prav vsi smo vsak dan prisotni v prometu: smo pešci, ko gremo skupaj s starši iz vrtca, smo sopotniki v avtomobilu, ko se odpeljemo na izlet ali na obisk k babici. Pri tem je pomembno, da poskrbimo za svojo varnost. Če smo prvošolčki, nosimo rumeno rutico, hodimo po pločniku, prehod za pešce prečkamo samo ob zeleni luči in vedno pogledamo v obe smeri, najprej levo in nato desno. V avtomobilu vedno sedemo v otroški sedež in se pripnemo z varnostnim pasom.

Zdaj se bomo lahko spet vozili s kolesom! Pred prvo vožnjo preverimo, ali je kolo brezhibno: zavore, pnevmatike, odsevniki ... Gorita obe luči, bela sprednja in rdeča zadnja, da te bodo vozniki videli tudi, ko se stemni? In seveda ne pozabi na zaščitno kolesarsko čelado! Nositi jo morajo vsi do 18. leta, priporočljivo pa tudi kasneje. Saj veste, kaj pravijo: **»Bistro glavo varuje čelada!«** Kot kolesarji tudi spoštujemo prometna pravila, vozimo samo v pravi smeri vožnje, prečkajmo pri zeleni luči in bodimo pozorni na pešce znotraj naselij.

Dragi otroci, starši in učitelji. Ob koncu vas povabim še k nagradni igri s praktičnimi nagradami na www.avp-rs.si. Srečno!

mag. Igor Velov, direktor

Javna agencija RS za varnost prometa

Likovno delo: Vrtec Majšperk, Ježki

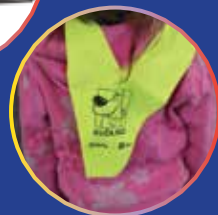
VARNOST V
PROMETU

VARNOST V
PROMETU

OBVEZNA OPREMA

Spomladi in poleti smo največ zunaj. Hodimo, kolesarimo, rolamo, se vozimo s skirojem ... Ob vseh teh zabavnih početjih pa ne smemo pozabiti na lastno varnost. Biti moramo previdni in vidni ter ustrezno opremljeni za primer padca in ko se zvečeri.

ALI SI VEDEL?

Zadnji sedež za sovoznikom je najbolj varen sedež v avtu. Ni čudno, da se prav na tem mestu v avtu vozijo predsedniki, kraljica in druge pomembne osebe.

V natečaju Varno v
vrtec in šolo je v
šolskem letu
2016/17 sodelovalo:

☀️ **4690 otrok**

☀️ **81 ustanov**

iz vse Slovenije

Likovno delo: OŠ Gorišnica

NAGRADNI NATEČAJ:

NAJ POZITIVNO SPOROČILO

Gotovo si na slovenskih avtocestah že videl table s sporočili. Običajno opozarjajo, česa vse med vožnjo vozniki ne smejo početi. (Ne pij, ko voziš. Ne telefoniraj, ko voziš.) Teh negativnih sporočil vozniki običajno ne marajo in jih zato spregledajo.

Zato te Ministrstvo za infrastrukturo vabi, da za voznike zasnuješ pozitivno sporočilo, ki se bo navezovalo na prometno varnost.

**Razpisani sta
dve kategoriji:**

A) KRAJŠE SPOROČILO

16 znakov v eni vrstici (skupaj s presledki in ločili)

B) DALJŠE SPOROČILO

48 znakov: tri vrstice po 16 znakov (skupaj s presledki in ločili)

O, kako se
veselim vaših
pozitivnih
sporočil!

Sporočila pričakujemo do 20. septembra 2017 na naslovu Društvo Sobivanje, Cesta v Kleče 9, 1000 Ljubljana. Iz vsake kategorije bomo izbrali najboljše sporočilo in avtorja nagradili s privlačno nagrado. Imeni nagradencev bosta objavljeni v naslednji izdaji revije Sobivanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO

ŽIVIM
ZDRAVO

BESEDA STROKOVNJAKA:

KAKO DOLŽINA POTOVANJA VPLIVA NA ZELENJAVO

DOLGA POT

Pravzaprav je najbolj enostavno zaviti v trgovino in kupiti že nabrano, oprano, rezano in pakirano zelenjavo. Ampak, ali ste kdaj pomislili, kako dolgo je ta zelenjava potovala v trgovino? Je z njive potovala z ladjo ali z letalom? Koliko časa je s pomočjo zaščitnih škropiv čakala na vaš nakup v hladilnici? Koliko je pravzaprav stara solata ali česen, ki sta pripotovala s Kitajske?

KRATKA POT

Koliko časa je potovala solata z našega vrta? Ves čas skrbite zanjo in ko zraste, ji previdno odrežete vrh korenine ter jo odnesete v kuhinjo. Solato očistite sveže zemlje, najdenega polžka pospremite na zelenico, solato operete ter v dobri uri tudi servirate h kosilu. Prava hrustljava vitaminska bomba zbudi še tako zaspane brbončice ter ugodni še tako zahtevnemu želodčku. Tako zdrave hrane bo vesel tudi celoten prebavni sistem, saj ga dodatne umetne snovi ne bodo dražile. Za vzgojo in pripravo solate tako nismo onesnažili okolja ali izkoriščali virov za transport. Ker je solata zrasla v dobro pognojeni zemlji, je tako tudi bolj hranljiva in okusna.

Če nimate na voljo gredice ali vsaj cvetličnega lončka, pa po solato raje skočite k bližnjemu kmetu. Če boste v solati odkrili še kakega vrtnega polža, je to le znak prvovrstne ekološke kakovosti. Veste kaj si polži mislijo o škropljeni čezoceanski solati? Fuj in fejl! Le naravno nam tekne, juhejl!

Lucija Šušteršič
prof. biol. in gosp.

SI VEDEL?

Trije plusi vrtničarstva:

 Odlična sveža zelenjava,
polna vitaminov.

 Veliko gibanja na prostem, naše telo je v pogonu, mišice se krepijo.

 Izpostavljenost sončnim žarkom, ki nam podarjajo vitamin D, ki je v dobi rasti pomemben za razvoj in rast kosti, mišic in zob.

5 NASVETOV ZA VITAMINE

Vsi vemo, da je treba pojesti veliko sadja in zelenjave, da smo zdravi. Manj pa jih ve, da ni pomembna le količina, ampak tudi kakovost. Spodaj je pet preprostih nasvetov, kako ohraniti v zelenjavi in sadju čim več hranilnih snovi.

POJEJMO ČIM PREJ

Dlje kot hrana čaka, da jo pojemo, več hranilnih snovi izgubi. Najboljša zelenjava je tista, ki jo pojemo takoj, ko jo utrgamo, ali v nekaj dneh.

PERIMO S ČIM MANJ VODE

Veliko vitaminov je topnih v vodi. Če zelenjavo dolgo namakamo v vodi, bodo vitamini odplavali vanjo.

RAZREŽIMO TIK PRED KUHANJEM

Ko je zelenjava olupljena in razrezana, začne hitro izgubljati hranilne snovi, zato jo razrežimo tik pred uporabo.

NE KUHAJMO V VODI

Zelenjava ohrani največ vitaminov, če jo kuhamo na pari ali če jo na hitro popražimo. Če jo že kuhamo v vodi, je najboljši lonec na pritisk, ki omogoči hitro kuhanje.

NE SOLIMO

Zelenjavo posolimo čisto na koncu, ne med pripravo. Sol namreč pospeši izgubo hranilnih snovi.

BESEDA STROKOVNJAKA:

KAJ POMENI NEKAJ NAREBITI SKUPAJ?

Včasih je prijetno biti sam, se sam igrati, sam raziskovati in imeti mir. Ko pa se nam pridružijo prijatelji, se zgodi nekaj čudežnega: iz navadne igre nastane pravljica, iz navadne risbice risanka in iz navadnih opravil praznik. Ko smo skupaj, postane svet pisan in raznolik. Začutimo lahko, kako poseben je vsak izmed nas in koliko lepši je vsak izmed nas, ko smo skupaj.

Šele ko smo skupaj, lahko opazimo, da se imamo radi med seboj. Vidimo, da je prava domišljija in pisano življenje v resnici doma tam, kjer se drug drugega ne bojimo in kjer si pomagamo. Če sodelujemo, je vsak dobrodošel in se stvari sproti pred našimi očmi spreminjajo in rastejo dosti bolj, kot bi si lahko izmislil vsak sam. Tvoja ideja ob sodelovanju drugih postane še lepša in vsak izmed nas ob domislicah drugih dobi še več veselja in domišljije. Hkrati pa drug ob drugem za vsako težavo lahko dobimo pomoč, za vsako vprašanje odgovor in za vsako žalost tolažbo.

Začnimo dan s
skupno pesmico,
primimo se za
roke in zaplešimo,
skupaj zaigrajmo
na inštrumente ...
Poskusimo danes
vse stvari narediti
skupaj in tako
ustvarimo občutek

**Dr. Lia Katarina
Kompan Erzar**

Študijsko-raziskovalni
center za družino

Domišljija:

POVEJMO SKUPAJ PRAVLJICO

Škoda, da ne
morem slišati vaših
pravljic. Gotovo so zelo
zabavne!

Vsak naj na listek napiše eno osebo, žival ali predmet, za katerega si želi, da bi nastopal v pravljici. Nato vse listke pospravite v posodico ali vrečko.

Naj se pripovedovanje skupne pravljice prične! Prvi naj začne s pripovedovanjem pravljice in potegne listek iz vrečke ter napisano vključi v svojo zgodbo. Nato mu sledi drugi pripovedovalec – nadaljuje pravljico in vanjo vključi osebo, žival ali predmet, ki je napisan na listku. In tako naprej, dokler ne zmanjka listkov. Če vas pripovedovanje pravljice zelo zabava, lahko nadaljujete s pripovedovanjem tudi brez listkov.

Vsak prispeva
pomemben delček k
skupini. Pa tudi k
pravljici!

V natečaju Spodbujamo
prijateljstvo je v šolskem
letu 2016/17 sodelovalo:

✿ **11260 otrok**

✿ **172 ustanov** iz vse
Slovenije, zamejstva
in Makedonije

Vstopnica v deželo najlepših sanj

Kaj so Lahkonočnice?

Lahkonočnice so zvočne pravljice za lahko noč, ki jih lahko poslušáš na spletni strani www.lahkonocnice.si. Tam se lahko pridružiš pravljичnim junakom pri njihovih prigodah, preveriš, zakaj Mesec ne nosi oblačil, spoznaš prijazne coprnice, se zabavaš pri grajskih potegavščinah in se izgubiš v svetu domišljije.

Ali si vedel?

Strokovnjaki pravijo, da se včasih zgodbica, ki jo poslušáš za lahko noč, nadaljuje tudi skozi sanje in tako lahko služi kot nekakšen uvod v tvoje nočne dogodivščine.

Lahkonočnice.si

nagrajujejo

Zapiši črke pravih odgovorov in odkril boš skrito geslo. Pošlji ga na naslov uredništva revije in morda prav ti dobiš posebno nalepko, ki se sveti v temi.

Namig: Če na kakšno vprašanje ne veš odgovora, ga lahko najdeš na lahkonocnice.si.

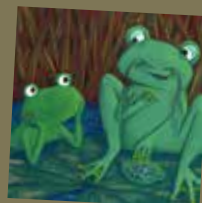
Kako družina prijateljev poimenuje skakanje po lužah?

- M) Deževna zabava
- L) Lužasta zabava
- P) Premočena zabava

Kako je ime bradatemu žabonu, ki junaško reši žabico Kajo?

- D) Polde
- O) Leopold
- F) Pikelovček

Kaj muči zmaja Kihaja?

- G) Odvezane vezalke
- A) Seneni nahod
- O) Pretesni čevlji

Kakšne barve je plišasti zajček, ki ga Andraž pozabi v gozdu?

- N) Modre
- P) Zelene
- H) Rumene

Kaj si po obisku pri veverici Lončarki želi postati miška Sivorepka?

- H) Lončarka
- S) Zdravnica
- Č) Detektivka

Kaj je za Tinko najlepši spomin?

- O) Sprehod z očkom
- T) Prvi šolski dan
- M) Izlet na morje

Katero rastlino posadi Pišmeuhec v pravljici Zelena ograja?

- T) Trobentice
- E) Solato
- K) Bršljan

Koliko sreč obišče grofico Leopoldino?

- U) Devet
- Ž) Sedem
- Č) Tri

Geslo: _ _ _ _ _

RAZGLEDNICA

Sobi je šel prvič na
počitnice brez svoje
najboljše prijateljice
Vanje. Zelo jo pogreša.
Spomnil se je, da ji
lahko pošlje razglednico,
da bo vedela, da na
počitnicah velikokrat
misli nanjo.

Vanja je razglednico dobila že naslednji dan. Zelo je bila vesela, ko ji jo je prinesel Poštar Pavli. Vesela je bila, da Sobi ni pozabil nanjo. Zanimalo jo je, kako pošta pripotuje iz počitniškega kraja do njenega nabiralnika in Poštar Pavli ji je vse skupaj natančno razložil:

1. Razglednico oddaš v nabiralnik.

Poštarji izpraznijo nabiralnike in vse pošiljke potujejo do logističnega centra v Ljubljani ali Mariboru.

2. V logističnem centru je ogromno pošiljk, voščilnic, pisem in paketov.

Vsako pošiljko posebej pravilno razporedijo in jo usmerijo na pot do naslovnikovega doma.

3. Pošiljke iz logističnega centra pismonoše dostavijo naslovníkom. To naredijo s kombiji, s kolesom ali motorjem in peš.

V Sloveniji je 2.322 poštних nabiralnikov.

Poštni avtomobili, kombiji, dvokolesa in tovornjaki na dan prevozijo več kot 100.000 km.

Vsi pismonoše skupaj vsak dan prehodijo več kot 4.500 km.

Pošta Slovenije je del globalne mreže Svetovne poštne zveze. Svoje mednarodne storitve nadgrajuje z dvostranskim sodelovanjem z nacionalnimi poštnimi operaterji in priznanimi ponudniki mednarodnih poštних in logističnih storitev.

SLOVENIJA, KOT
JO VIDIMO
OTROCI

BESEDA STROKOVNJAKA:

ČUDOVIT ALPSKI SVET

Naša dežela ima prekrasen alpski svet, ki ga največ ljudi obiskuje prav poleti, ko je v gorah najlepše in veliko bolj prijetno kot v dolini.

Slovenske gore in hribi so prav pravljični. Privoščite si kakšen izlet!

Planšarska Velika planina, mogočni Triglav, pravljično vabljivo Blejsko jezero, neokrnjene doline in kotline in Peca, pod katero spi Kralj Matjaž s svojo dolgo sivo brado ... Seveda ne smemo pozabiti na našo najlepšo reko, kot je o njej že pisal naš pesnik Simon Gregorčič: Krasna si bistra hči planin. Naj spomnim še na številne kulturne spomenike, kot so ponosni gradovi in stara mestna središča, ki nam želijo pričarati svojo zgodbo, le prisluhniti jim moramo.

Kaj pa pravite na okusno kranjsko klobaso, alpsko mleko, skuto in žgance, domačo potico, ki se res prileže po naporni hoji med našimi vršaci? Ali veste, kaj so kozolci in čemu so služili, pa kako je bila zgrajena alpska hiša? Če ne, hitro na pot v Kekčevo deželo, da izveste še veliko novih in zanimivih stvari, hkrati pa krepite zdravje, ko boste tekmovali, kdo bo prvi na vrhu.

***Tomaž Oršič**, profesor geografije in zgodovine*

KAJ VZETI V HRIBE?

Pred odhodom od doma moraš vedno vedeti, kam greš. Greš na sprehod ali na izlet? V hribe ali v gore? Preden se odpraviš, dobro premisli, katere stvari potrebuješ s sabo. Če boš nahrbtnik napolnil s pravimi stvarmi, se boš imel na izletu v hribih zelo lepo!

S starši greste na bližnji vrh. Najbolj pametno bi bilo, da s sabo vzameš vse, kar je na sliki. Ups! Ne čisto vse. Tri stvari so prišle nagajat. Katere **tri stvari NISO primerne**, da jih vzameš s sabo v hribe? Poišči jih!

Ni vseeno,
kako se pripraviš
na izlet v hribe. Vsebina
nahrbtnika je odvisna od
težavnosti tvoje
poti.

SLOVENIJA, KOT
JO VIDIMO
OTROCI

KAKO NASTANE ZEMLJEVID?

Gotovo si videl že veliko zemljevidov. Kako nastanejo, pa ne ve skoraj nihče. Zanimivo in zahtevno je delati zemljevide. Narediti je treba osem korakov.

- 1. NAROČILO.** Kdor želi zemljevid, se oglasi na Geodetskem inštitutu Slovenije in pove svoje želje.
- 2. NAČRT DELA.** Najprej je treba narediti opis vsebine zemljevida, ki ga imenujemo redakcijski načrt.
- 3. VIRI PODATKOV.** Izberemo vire s podatki za izdelavo zemljevida. Viri so: letalske fotografije in satelitski posnetki, meritve na površju Zemlje ali že izdelane državne karte.
- 4. OBMOČJE PRIKAZA.** Določimo območje prikaza zemljevida, izberemo položaj vogalov zemljevida in izberemo merilo.
- 5. VSEBINA.** Določimo vsebino, ki jo bomo prikazovali: relief, naselja, ceste, železnice, reke in jezera, morje, travnike, gozdove, zemljepisna imena in druge tematike, kot npr. planinske poti, prenočišča, turistične znamenitosti.
- 6. IZDELAVA.** S pomočjo programov na računalniškem ekranu izdelamo zemljevid: rišemo točke, črte in ploskve, ki pomenijo ceste, reke, hiše. Pri tem jih označujemo z dogovorjenimi kartografskimi znaki. Te prikažemo tudi v legendi.
- 7. ZEMLJEPISNA IMENA.** Zberemo in prikažemo tudi zemljepisna imena naselij, rek, gora in pokrajin.
- 8. TISK.** Zemljevid je zdaj izdelan in ga lahko natisnemo.

Ali si vedel,
da obstajajo tudi zemljevidi za
invalidne z označenimi potmi in stavbami,
ki so primerne za invalidske vozičke?
Za slepe pa obstajajo posebni tipni
zemljevidi iz plastike.

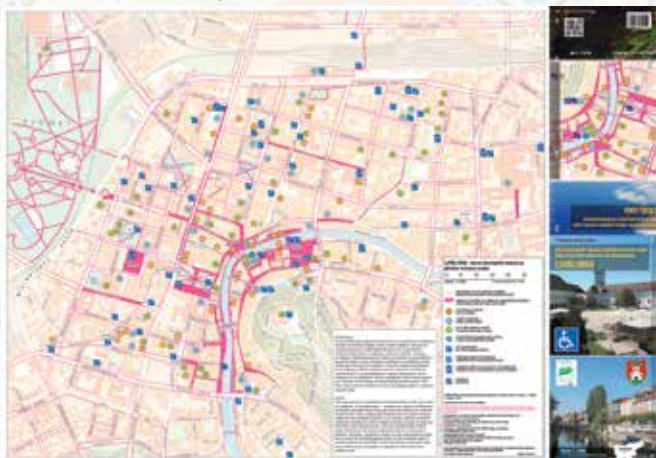
Spletni zemljevid
za invalide

Tipni zemljevid za
slepe in slabovidne

Zemljevid dostopnosti lokacij za invalide

KDO IZDELUJE ZEMLJEVIDE?

Vse vrste zemljevidov izdelujejo
na Geodetskem inštitutu Slovenije:
turistične zemljevide (zemljevida
Kranjska gora, Portorož), zemljevide
za ogled mesta (mestni karti
Ljubljane, Maribora), avtokarte
za potovanje (avtokarta Slovenije),
planinske zemljevide za potep po
planinah (zemljevida Triglava, Stola)
ter zemljevide za orientacijo in
mobilnost invalidov.

IDEJA ZA IZLET

Veste, da je kraški svet tudi na Dolenjskem? Obiščite čudovit Krajinski park Radensko polje in ga boste spoznali. Slikovito kraško polje se razprostira jugovzhodno od Grosuplja. Med letom večkrat zamenja svojo podobo. Za pisano barvno odejo poskrbijo rastline, dopolnjuje pa jo še narava z različno visokimi nivoji vode ter čarobnim ledenim oklepom v zimskem času. Ob večjih deževjih, ko vode prestopijo bregove retij in jam, se Radensko polje spremeni v veliko jezero, sredi katerega se dviga skrivnostni osamelec Kopanj.

1. REDKE RASTLINE IN ŽIVALI

Radensko polje nudi življenjski prostor številnim ogroženim rastlinam, kot so sibirska perunika, močvirska kukavica, močvirski svišč in druge, pa tudi številnim redkim vrstam živali; še posebej številne so žuželke in dvoživke, pa tudi ogrožene ptice in metulji.

**Datum Družinskega
žabanja lahko najdeš
na spletni strani
www.radenskopolje.si**

2. DRUŽINSKO ŽABANJE

V prvih pomladnih dneh žabice prečkajo cesto ob robu Radenskega polja, ko se iz gozdnih prezimovališč odpravijo do vode, kjer se lahko razmnožujejo. Vsako leto z dogodkom Družinsko žabanje žabicam pomagamo varno čez cesto. Pri prenašanju žabic sodelujemo mali in veliki prostovoljci. Vabljen tudi ti!

SLOVENIJA, KOT
JO VIDIMO
OTROCI

3. ŠTORKLJE

Krajinski park Radensko polje je tudi dom štokelj, velikih belih ptic s črnimi peresi, dolgimi rdečimi nogami in kljunom. Ob vrnitvi iz daljne Afrike nas vsako leto prav zares razveselijo. Če se še nisi поблиže srečal z njimi, je obisk Krajinskega parka Radensko polje zagotovo prava odločitev.

4. ŽUPANOVA JAMA

V bližini Radenskega polja je še en dragocen kraški biser, to je Županova jama. Jamo sestavlja sedem čudovitih dvoran, v njej pa najdemo vse značilne kapniške tvorbe in tudi številne živali. Tu živijo jamske kobilice, polži jamničarji, jamski hrošči in več vrst netopirjev.

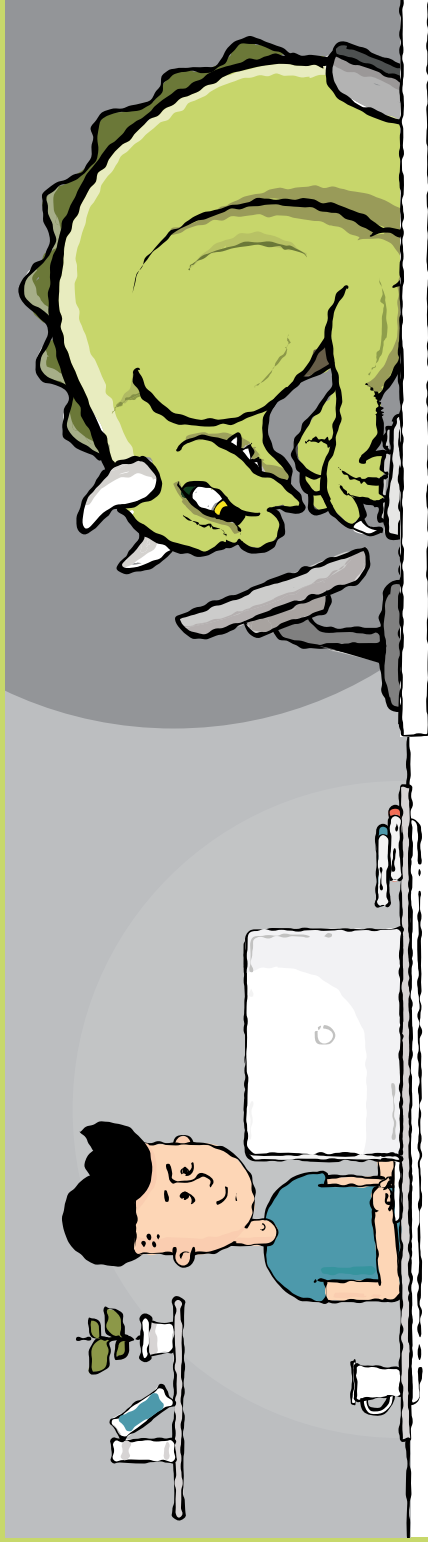

**Mednarodna noč
netopirjev je vsako drugo
soboto v septembru, letos je
9. septembra.**

5. NETOPIRJI

»Ne tič ne miš« imenuje netopirje ljudski glas. Si ga že kdaj videl? Če ne, vabljen na Mednarodno noč netopirjev pri Županovi jami! Pripravljamo strokovno predavanje o netopirjih, ko pade mrak, pa bomo lahko s pomočjo detektorjev ultrazvoka prisluhnili tudi njihovim glasovom.

VIRTUALNA POT,
CESTA ALI TIR
BUDIJO RAZISKOVALNI NEMIR.
POTUJ, RAZISKUJ,
PRAVILA SPOŠTUJ!
NEVARNOST PREŽI,
ČE POZORNOSTI NI.

NI VSE TAKO,
KOT SE NA PRVI POGLED ZDI.
DVAKRAT PREVERI,
KDO TRKA NA DVERI,
KDO PROTI TEBI HITI,
KOMU VARNOST MAR NI,
SAJ DRAGOCEN SI TI.

PREVIDNO
NA INTERNETU IN V PROMETU.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INFRASTRUKTURO